

ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анастасія Пуляк,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету педагогіки та психології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
E-mail: a.flysnik@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Шульга,**
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
E-mail: ira.shulha@tnpu.edu.ua

Сучасна логопедична практика вимагає впровадження інноваційних технологій, що сприяють ефективній корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Однією з таких технологій є арт-терапія – метод лікування мистецтвом, який передбачає залучення дитини до творчої діяльності з метою розвитку її психоемоційної сфери та мовленнєвих навичок. Актуальність проблеми зумовлена високим відсотком мовленнєвих порушень серед дітей та потребою у використанні комплексних методик, що враховують індивідуальні особливості їхнього розвитку.

Сьогодні питання застосування арт-терапевтичних технологій у роботі з дітьми відображено як у працях українських (О. Яценко, Т.Скрипка, Н. Гаврилова, О. Кочергін), так і зарубіжних (Е. Адамсон, Д. Віннікотт, Е. Крамер, М. Наумбург та інші) вчених. Науковці підкреслюють значення мистецтва як ефективного засобу для розвитку емоційно-особистісної сфери, соціалізації дітей із мовленнєвими порушеннями. Проте залишаються невирішені окремі аспекти щодо інтеграції арт-терапевтичних технологій у логопедичну роботу з дітьми.

Мета статті – дослідити особливості застосування арт-терапевтичних технологій у логопедичній роботі з дошкільниками та визначити найбільш ефективні методи арт-терапії для стимуляції та розвитку мовлення.

Арт-терапія в логопедичній роботі розглядається як метод впливу на емоційно-особистісну сферу та мовленнєвий розвиток дитини через різні види мистецтва: малювання, ліплення, аплікацію, музику, танець тощо. За визначенням ученої Г. Зайцевої, арт-терапія створює безпечне середовище для вільного самовираження, зняття психоемоційної напруги, формування позитивної самооцінки [1].

Основними завданнями арт-терапії у логопедичній роботі є:

- стимулювання мовленнєвої активності;
- розвиток дрібної моторики;
- активізація емоційних переживань;
- подолання страху перед комунікацією.

Водночас як зазначає С. В. Шевченко, через творчі види діяльності вдається активізувати компенсаторні можливості дитини та створити умови для природного мовленнєвого розвитку [2].

У практичній діяльності логопеда можуть застосовуватись такі арт-терапевтичні методики:

- малювання пальцями та пензлями для розвитку артикуляційної моторики;
- створення аплікацій і колажів для формування навичок зв'язного мовлення;
- ліплення з пластиліну для активізації сенсомоторного розвитку;
- музична терапія для стимулювання ритмічного мовлення.

Однією з ефективних арт-терапевтичних технологій у роботі логопеда є також пісочна терапія. О. Василенко наголошує, що робота з піском дозволяє дітям проявити свої емоції та думки у символічній формі, що особливо важливо для дітей з порушеннями мовлення, які мають

труднощі у вербалізації власних переживань [3]. Зокрема, у процесі роботи із піском активізуються мовленнєві процеси, розвивається дрібна моторика, що безпосередньо впливає на розвиток мовленнєвих функцій дітей дошкільного віку.

У процесі роботи логопеда важливо враховувати, що різні види арт-терапії мають свою специфіку впливу на мовленнєвий розвиток дитини, наприклад, малювання сприяє стимулюванню образного мислення та розвитку мовленнєвої уяви, що особливо ефективним є для дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

У свою чергу ліплення активізує сенсомоторний розвиток та дрібну моторику, що безпосередньо впливає на стан мовленнєвої моторики, а отже – на чіткість мовлення [2].

Музична терапія, згідно з даними досліджень, значно покращує ритмічність мовлення та сприяє подоланню темпо-ритмічних порушень. Водночас пісочна терапія є особливо ефективною у роботі з дітьми, які комплексні мовленнєві та емоційні порушення, оскільки забезпечує можливість невербального самовираження, зняття внутрішньої напруги й поступового переходу до вербалізації емоцій [3].

На наш погляд оптимальним для логопедичної практики є комплексний підхід, що передбачає комбінування декількох видів арт-терапії залежно від індивідуальних потреб та особливостей розвитку дитини. Особливу увагу необхідно приділяти індивідуалізації арт-терапевтичних занять, що передбачає врахування рівня розвитку мовлення, емоційно-вольової сфери, психофізичних особливостей кожної дитини. Доречним також є інтеграція арт-терапевтичних методів у класичне логопедичне заняття, що допомагає досягати стійких позитивних результатів у корекції мовленнєвих порушень дітей.

Отже, арт-терапевтичні технології є дієвим засобом у корекції мовленнєвих порушень дітей дошкільного віку. Використання творчої діяльності сприяє розвитку дрібної моторики, стимулює мовленнєву

активність, покращує емоційний стан дитини, що позитивно впливає на результати логопедичної роботи. Ефективне поєднання традиційних логопедичних методів із елементами арт-терапії дозволяє педагогу розробити індивідуальну траєкторію для розвитку мовлення кожної дитини, враховуючи її психофізіологічні особливості.

Список використаних джерел:

1. Зайцева Г. В. Арт-терапія в корекційно-розвивальній роботі з дітьми дошкільного віку : навчально-методичний посібник. Київ : Науковий світ, 2015. 176 с.
2. Шевченко С. В. Логопедія: теоретичні основи та практика : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 312 с.
3. Василенко О. М. Використання пісочної терапії у логопедичній практиці. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 85–88.